

De wiebelbillenboogie

Activiteitenplan leeskastje bedoelt voor leerkrachten werkzaam in de onderbouw.

Inhoudsopgave

Boekorientatie

Voorlezen van het boek.	3
------------------------------	---

Verhaalbegrip

Kennismaken met de la en de verteltafel.	4
Samen het verhaalschema maken.	5
Verhaal naspelen.....	8
Platen uit het prentenboek op volgorde leggen.	9

Functies van geschreven taal

Indianensymbolen.....	10
Informatie over olifanten.....	11
Informatie over Indianen.....	12

Relatie tussen gesproken en geschreven taal

Een liedje.....	13
-----------------	----

Taalbewustzijn

Opdelen van woorden in lettergrepen.	15
Verbinden van lettergrepen tot woorden.....	16
Herkennen en toepassen van eindrijm.	17
Herkennen van beginrijm in langgerekte en gewoon uitgesproken woorden.	18
Toepassen van beginrijm.....	19
Auditieve synthese op klankniveau.....	20

Alfabetisch principe

Zoem de letterbij.....	21
Zoem de letterbij en de lettermuur.....	22
Zoem de letterbij en de lettermuur.....	23
Zoem de letterbij en de lettermuur.....	24
Vervolgactiviteiten.....	25

Activiteit 1: Boekoriëntatie. Voorlezen van het boek.

Benodigdheden:

- Het boek *Wiebelbillenboogie* van Guido van Genechten.
- Knuffel van de grijze olifant.

Doel:

1. De kinderen kunnen na afloop van de boekoriëntatie de titel van het verhaal aanwijzen.
2. De kinderen weten dat boeken worden gelezen van voor naar achter.
3. De kinderen kunnen aan de hand van de omslag van het boek de inhoud van het verhaal enigszins voorspellen.¹

Inhoud activiteit:

- De leerkracht vertelt dat ze een boek heeft meegenomen en laat het boek aan de kinderen zien.
- De leerkracht vraagt de kinderen goed te kijken naar de voorkant van het boek, en vraagt waar het boek over zou gaan (doel 3).
- De leerkracht vertelt dat ze begint met lezen aan de voorkant en daarna lees ik steeds een volgende bladzijde. Totdat het verhaal uit is. Daarna kijk ik naar de achterkant. Welke tekening zie je daar? (doel 2).
- Op de voorkant van het boek staan letters. Hoe noemen we dit? De titel van het boek. De leerkracht leest de titel voor: *Wiebelbillenboogie*. (doel 1).
- De leerkracht vertelt dat ze nu wel wil weten hoe het verhaal gaat. Wie heeft er een idee?
- De leerkracht begint met het voorlezen van het verhaal.
- De leerkracht vertelt dat het boek op het leeskastje komt te staan.
- De grijze olifant komt naast het boek te zitten.

¹ Aarnoutse, C. & Verhoeven, L. (2006). *Tussendoelen beginnende geletterdheid – Een leerlijn voor groep 1 tot en met 3*. Expertisecentrum Nederlands.

Activiteit 1: Verhaalbegrip . Kennismaken met de la en de verteltafel.

Benodigdheden:

- La nummer 2.
- 4 grijze olifanten.
- Bad, veren eventueel wat miniatuur speelgoed.

Doel:

1. De kinderen breiden hun woordenschat uit door het benoemen van de hoofdpersonen en attributen die in het verhaal voor komen.
2. De kinderen zijn in staat om het verhaal na te vertellen met behulp van voorwerpen.
3. De kinderen kunnen een voorgelezen verhaal naspelen zonder gebruik te hoeven maken van illustraties of vertelling.

Inhoud activiteit:

- De leerkracht pakt de la waarop het icoontje te zien is van het voorlezen.
- De leerkracht pakt samen met de kinderen de attributen uit de la, en bespreken deze samen (doel 1).
- De leerkracht leest het verhaal voor en pakt de attributen die op dat moment nodig zijn in het verhaal. Deze zet ze neer op de tafel voor zich (verteltafel).
- De leerkracht speelt met de attributen tijdens het vertellen/voorlezen van het verhaal.
- De leerkracht stopt alle attributen weer in het laatje. Ze vertelt dat de kinderen het laatje altijd mogen pakken tijdens het arbeid naar keuze uur (doel 2 en 3).

Activiteit 2: Verhaalbegrip Samen het verhaalschema maken.

Benodigdheden:

- La nummer 2.
- Stuk papier met de symbolen van het verhaalschema. Wie, waar, begin, afloop.

Doel:

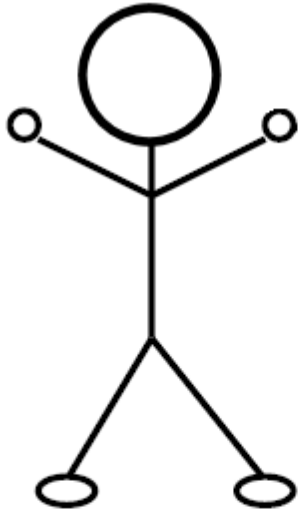
1. De kinderen weten dat de meeste verhalen zijn opgebouwd uit een situatieschets en een episode. Een situatieschets geeft informatie over de hoofdpersonen, de plaats en tijd van handeling. In een episode doet zich een bepaald probleem voor dat vervolgens wordt opgelost.
2. De kinderen kringen inzicht in de pictogrammen met betrekking tot het verhaalschema.

Inhoud activiteit:

- De leerkracht pakt een groot stuk papier.
- Hierop tekent de leerkracht de pictogrammen, wie, wat waar.
- De leerkracht bespreekt samen met de leerlingen elk pictogram en schrijft het op in tekst en symbolen (doel 1 en 2).
De volgende vragen kunnen worden gesteld:
 - Wie: over wie gaat het verhaal?
 - Waar: waar speelt het zich af?
 - Wat: B → begin, wat kun je vertellen over het begin van het verhaal?
A → hoe loopt het verhaal af?
- De kinderen kunnen aan de hand van de symbolen en tekst het verhaal navertellen.

Op de volgende bladzijde staan de symbolen die gebruikt kunnen worden. Deze komen van de website van De Taallijn.²

² www.detaallijn.nl/simple/download.php?fileId=391

Wie?

(Over wie gaat het verhaal?)

Waar?

(Waar speelt het verhaal zich af?)

Wat?

(Wat gebeurt er?)

b

Begin?

Hoe begint het verhaal?

a

Afloop?

Hoe loopt het verhaal af?

Activiteit 3: Verhaalbegrip Verhaal naspelen

Benodigdheden:

- La nummer 2.
- 4 grijze olifanten.
- Bad, veren eventueel wat miniatuur speelgoed.

Doel:

1. De kinderen breiden hun woordenschat uit door het benoemen van de hoofdpersonen en attributen die in het verhaal voor komen.
2. De kinderen zijn in staat om het verhaal na te vertellen met behulp van voorwerpen, groep 2.
3. De kinderen zijn in staat om het verhaal na te spelen terwijl de leerkracht het boek voorleest, groep 1.

Inhoud activiteit:

- Een kind pakt de la en de attributen worden benoemd (doel 1).
- De leerkracht pakt een aantal attributen en vraagt of de leerling ze in de goede volgorde van het verhaal neer wilt neerleggen.
- Daarna mag de leerling het verhaal navertellen (doel 2).
- De leerkracht leest het boek voor en wijst een leerling aan die met de attributen het verhaal naspeelt tijdens het voorlezen.

Activiteit 4: Verhaalbegrip Platen uit het prentenboek op volgorde leggen.

Benodigdheden:

- La nummer 2.
- 4 grijze olifanten.
- Bad, veren eventueel wat miniatuur speelgoed.

Doel:

1. De kinderen kunnen een voorgelezen verhaal navertellen, aanvankelijk met steun van illustraties.

Inhoud activiteit:

- Een kind pakt de la en de afbeeldingen worden bekeken.
- De leerkracht pakt een aantal attributen en vraagt of de leerling ze in de goede volgorde van het verhaal neer wilt neerleggen.
- Daarna mag de leerling het verhaal navertellen (doel 2).
- De leerkracht leest het boek voor en wijst een leerling aan die met de attributen het verhaal naspeelt tijdens het voorlezen.
- De leerkracht pakt een aantal afbeeldingen van de stapel en vraagt of de leerling ze in de goede volgorde van het verhaal kan neerleggen.
- De leerkracht vraagt aan de leerling of hij/zij het verhaal kan vertellen.

Activiteit 1: Functies van geschreven taal. Indianensymbolen

Benodigdheden:

- La nummer 3.
- Leeg blad.
- Stift.

Doel:

1. De kinderen weten dat geschreven taalproducten zoals briefjes, boeken en tijdschriften een communicatief doel hebben.
2. Kinderen weten dat tekenen en tekens produceren mogelijkheden bieden tot communicatie.

Inhoud activiteit:

- De leerkracht leest het stukje over indianentaal voor dat staat geschreven in *Vandaag ben ik een Indiaan! Van Vivian den Hollander*.
- De leerkracht laat de plaatjes zien en vraagt aan de klas of zij ook indianensymbolen kennen, weten of kunnen bedenken.
- De leerkracht laat een aantal kinderen aan het woord en tekent de symbolen op het blad.

Activiteit 2: Functies van geschreven taal. Informatie over olifanten

Benodigdheden:

- La nummer 3.
- Het boek *De machtige olifant* - L. Fang –Ling.

Doel:

1. De kinderen weten dat geschreven taalproducten zoals briefjes, boeken en tijdschriften een communicatief doel hebben.
2. Kinderen weten dat tekenen en tekens produceren mogelijkheden bieden tot communicatie.

Inhoud activiteit:

- In de la zit het boek *De machtige olifant* van L. Fang-Ling.
- De leerkracht laat het boek zien en vraagt aan de kinderen wat voor soort boek het is? Weten ze dat het geen voorleesboek is maar een informatie boek.
- De leerkracht stelt verschillende vragen over olifanten:
 - Waar kan je olifanten tegen komen?
 - Hoe ziet een olifant eruit?
 - Leeft een olifant alleen? Of met meer olifanten? (kudde).
- De leerkracht laat het boek in het laatje liggen zodat de leerlingen het boek kunnen lezen.

Activiteit 3: Functies van geschreven taal. Informatie over Indianen

Benodigdheden:

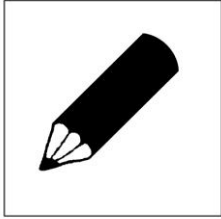
- La nummer 3.
- Het boek *Vandaag ben ik een Indiaan!* – Vivian den Hollander.

Doel:

1. De kinderen weten dat geschreven taalproducten zoals briefjes, boeken en tijdschriften een communicatief doel hebben.
2. Kinderen weten dat tekenen en tekens produceren mogelijkheden bieden tot communicatie.

Inhoud activiteit:

- In de la zit het boek *Vandaag ben ik een Indiaan!* Van Vivian den Hollander.
- De leerkracht laat het boek zien en vraagt aan de kinderen wat voor soort boek het is? Weten ze dat het geen voorleesboek is maar een informatie boek. Wat kunnen ze leren uit dit boek?
- De leerkracht stelt verschillende vragen over indianen:
 - Wat hebben indianen altijd aan?
 - Waar wonen indianen?
- De leerkracht leest een aantal stukjes voor uit het boek.
- De leerkracht laat het boek in het laasje liggen zodat de leerlingen het boek kunnen lezen.

Activiteit 1: Relatie tussen gesproken en geschreven taal. Een liedje

Benodigdheden:

- La nummer 4.
- Het liedje van de wiebelbillenboogie.
- Een groot stuk papier.

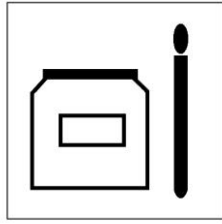
Doel:

1. De kinderen weten dat gesproken woorden kunnen worden vastgelegd, op papier en met audio/visuele middelen.
2. Kinderen weten dat geschreven woorden kunnen worden uitgesproken.

Inhoud activiteit:

- In de la zit het liedje van de wiebelbillenboogie.
- De leerkracht wijst een leerling aan die het laatje open kan maken. De leerling moet vertellen wat hij in het laatje heeft gevonden. Wat zou erop staan? Kan je al een woordje lezen?
- De leerkracht zingt het liedje voor.
- De leerkracht vertelt dat het handig is dat we het niet alleen horen maar ook kunnen zien.
- De leerkracht schrijft de zinnen één voor één op.
- Je hoort veel woorden dus wordt het een lange zin. Als je weinig woorden hoort is het een korte zin.
- De leerkracht schrijft het liedje op en maakt daarbij gebruik van pictogrammen.
- De leerkracht zingt daarna nogmaals het liedje voor en de kinderen kunnen meezingen.

**Activiteit 1: Taalbewustzijn (Fonologisch bewustzijn).
Opdelen van zinnen in woorden.**

Benodigdheden:

- La nummer 5.
- Bijl.
- Veer.

Doel:

1. Kinderen kunnen zinnen in woorden verdelen.

Inhoud activiteit:

- Indianen hebben altijd een hele mooie bijl, net zo eentje als bij ons in het kastje. moet leren Zij moeten ook leren zinnen hakken.
- De leerkracht controleert of de kinderen weten wat een zin is.
- De kinderen moeten de duim omhoog steken als de juf een zin zegt en de duim omlaag als het maar één woord is.
- Daarna komen de zinnen aan bod uit het verhaal van de wiebelbillenboogie.
- De leerkracht wijst een leerling aan die de zin in woorden moet hakken.

- Nog één keer.
- In bad duiken.
- Met superveel schuim.
- Wat een bende.
- Mama komt thuis.

- Als mama even weg moet.
- Dan zorgt papa voor ons.
- Dan gooit hij mij om hoog.
- We gaan op verkenning uit.
- Opeens wordt papa een indiaan.
- We glimmen als vissen in de zon.

Activiteit 2: Taalbewustzijn (Fonologisch bewustzijn). Opdelen van woorden in lettergrepen.

Benodigdheden:

- La nummer 5.
- Bijl.
- Indianenketting.

Doel:

1. Kinderen kunnen woorden verdelen in lettergrepen (auditieve analyse / hakken).

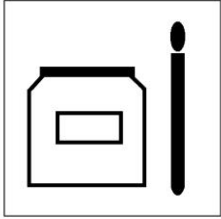
Spreek de woorden uit met klankgroepen en niet in lettergrepen.

Dus zeg : be – sen terwijl je leest : bes -sen

Inhoud activiteit:

- De leerkracht haalt het bijtje uit la nummer 5 en pakt de indianen ketting erbij.
- De leerkracht vertelt dat indianen ook moeten leren woorden hakken in klankgroepen/lettergrepen.

- Ma-ma
- Op – per – hoofd.
- Ver – ken – ning
- Roo – ste –ren
- Ba – na – nen – jacht.
- Bad – kamer.
- Glim – men.
- Zing –en.
- Wie-be-len.
- Gil-len.
- In-di-aan.
- Vuur-tje.
- Dan – sen
- Lach –en

Activiteit 3: Taalbewustzijn (Fonologisch bewustzijn). Verbinden van lettergrepen tot woorden.

Benodigdheden:

- La nummer 5.
- Bijl.
- Kikker knuffel.

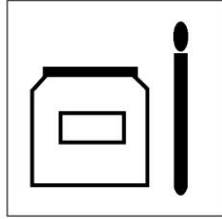
Doel:

1. Kinderen kunnen lettergrepen samenvoegen tot een woord (auditieve synthese / plakken).

Inhoud activiteit:

- De leerkracht haalt het bijltje uit la nummer 5 en pakt de indianen ketting erbij.
- De leerkracht vertelt dat indianen ook moet leren woorden plakken van kleine stukjes.
- Zoals de naam van El – mer → Elmer Nu jullie.

- Ma-ma
- Op – per – hoofd.
- Ver – ken – ning
- Roo – ste –ren
- Ba – na – nen – jacht.
- Bad – kamer.
- Glim – men.
- Zing –en.
- Wie-be-len.
- Gil-len.
- In-di-aan.
- Vuur-tje.
- Dan – sen
- Lach –en

Activiteit 4: Taalbewustzijn (Fonologisch bewustzijn).

Herkennen en toepassen van eindrijm.

Benodigdheden:

- La nummer 5.
- Indianensymbolen.

Doel:

1. Kinderen kunnen eindrijm herkennen en toepassen.

Inhoud activiteit:

- De leerkracht vindt in het laatje allemaal indianensymbolen.
- De leerkracht bespreekt met de kinderen wat het zou kunnen zijn.
- Zorg er voor dat een aantal woorden dezelfde eindrijm hebben.
- De leerkracht vraagt welke symbolen bij elkaar passen? Rijmen etc.

Activiteit 1: Taalbewustzijn (Fonemisch bewustzijn).
Herkennen van beginrijm in langgerekte en gewoon uitgesproken woorden.

Benodigdheden:

- La nummer 5.

Doel:

1. Kinderen herkennen beginrijm in gewoon uitgesproken woorden.

Inhoud activiteit:

- De leerkracht haalt een briefje uit la 5.
- Er staan allemaal woorden op, de olifant wil graag weten wat de eerste letter is.
- De leerkracht spreekt het woord gewoon uit.
- De kinderen vertellen wat ze vooraan horen.

- Mama, vooraan hoor ik de m.
- Papa, vooraan hoor ik de p.
- Stam, vooraan hoor ik de s.
- Bad, vooraan hoor ik de b.
- Indiaan, vooraan hoor ik de i.
- Banaan, vooraan hoor ik de b.
- Nat, vooraan hoor ik de n.
- Slurf, vooraan hoor ik de s.
- Lucht, vooraan hoor ik de l.
- Olifant, vooraan hoor ik de o.
- Wiebelbillen, vooraan hoor ik de w.

Activiteit 2: Taalbewustzijn (Fonemisch bewustzijn). Toepassen van beginrijm.

Benodigheden:

- La nummer 5.

Doel:

1. Kinderen herkennen beginrijm in gewoon uitgesproken woorden.
2. Kinderen kunnen beginrijm toepassen.

Inhoud activiteit:

- De leerkracht haalt een briefje uit la 5.
- Er staan allemaal indianensymbolen op. Samen ontrafel je met de kinderen wat de symbolen betekenen.
- Zorg er voor dat een aantal symbolen beginnen met dezelfde letter. Zoek de symbolen op die met dezelfde letter beginnen .

Activiteit 3: Taalbewustzijn (Fonemisch bewustzijn). Auditieve synthese op klankniveau.

Benodigheden:

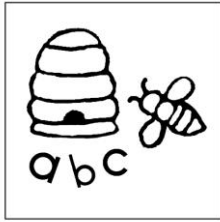
- Formulier met opdrachten.

Doel:

1. Kinderen oefenen met auditieve synthese op klankniveau.

Inhoud activiteit:

- Indianendans.
- De leerkracht vertelt dat de kinderen een indianendans gaan doen. Maar ze moeten goed opletten want ze moeten net als de indianen de woordjes plakken.
- Alle handen in de l/u/ch/t.
Draai maar in het r/o/n/d.
Alle handen in de z/ij.
Draai maar in het r/o/n/d.
Alle armen op de g/r/o/n/d.
Draai nu maar eens in het r/o/n/d.

Activiteit 1: Alfabetisch principe Zoem de letterbij

Benodigdheden:

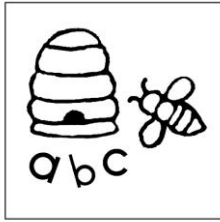
- La nummer 6.
- Zoem de letterbij.

Doel:

1. De kinderen maken kennis met zoem zoem de letterbij die erg van letters houdt.
2. De kinderen kunnen de letter **i** herkennen tussen andere letters.
3. De kinderen kunnen de positie van de letter aangeven in een woord dat visueel wordt aangeboden.
4. De kinderen kunnen de positie van de letter aangeven in een woord dat auditief wordt aangeboden.
5. De kinderen kunnen woorden benoemen met deze letter.

Inhoud activiteit:

- De leerkracht kiest een leerling uit die het laatje 6 kan openmaken. Er klinkt gezoem uit het laatje. Het is zoem de bij, en hij heeft erg veel honger. De leerkracht vraagt aan de kinderen wat hij zou eten? Honing? Nee letters, hij lust alleen maar letters.
- De leerkracht laat zoem de bij op zoek gaan naar letters. De kinderen moeten hem helpen met zoeken naar letters.
- Zoem de bij ziet zoveel letters, maar het zijn er zoveel. Hij wil één letter uitkiezen die hij vandaag kan eten. Hij vliegt terug naar zijn laatje en daar vindt hij de letter i. Hij wil graag de letter proeven. De kinderen moeten hem helpen bedenken welke letter het is.
 - Wie kent deze letter?
 - Hoe heet deze letter?
 - Waar kan ik de letter vinden?
 - Staat de letter achteraan of vooraan?
 - Staat de letter ook op het boek?
 - Wie heeft de letter in zijn naam?
- Als hij gesnoept heeft van de letter gaat zoem de bij weer terug in zijn laatje.

Activiteit 2: Alfabetisch principe Zoem de letterbij en de lettermuur

Benodigdheden:

- La nummer 6.
- Zoem de letterbij.
- De lettermuur.

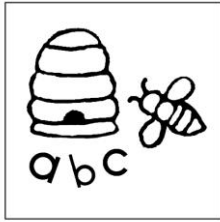
Doel:

1. De kinderen maken kennis met zoem zoem de letterbij die erg van letters houdt.
2. De kinderen herhalen de letters van de lettermuur.

Deze activiteit kan pas worden uitgevoerd als de lettermuur vaker aan bod is geweest.

Inhoud activiteit:

- De leerkracht pakt zoem de bij uit het laatje. Zoem de bij vliegt naar de lettermuur toe.
- Zoem de bij heeft al een paar letters gegeten.
- Hoe heten deze letters?
- De leerkracht wijst een aantal kinderen aan die de letters kunnen benoemen.

Activiteit 3: Alfabetisch principe Zoem de letterbij en de lettermuur

Benodigdheden:

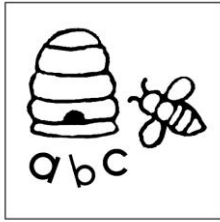
- La nummer 6.
- Zoem de letterbij.
- De lettermuur.
- Plaatjes en woorden uit het boek de Wiebelbillenboogie.

Doel:

1. De kinderen zijn in staat om reeds aangeboden voorwerpen of tekeningen te sorteren op beginletter en op te hangen aan de lettermuur.

Inhoud activiteit:

- De leerkracht pakt zoem de bij uit het laatje, in het laatje liggen allemaal plaatjes/woordkaartjes.
- De leerkracht bespreekt samen met de leerlingen wat ze hebben gevonden.
- Zoem de bij had zo een trek, dat hij de kaartjes in zijn huisje had bewaard.
- De leerkracht vraagt aan de kinderen waar ze de plaatjes neer kunnen leggen/hangen? Aan de lettermuur.
- De leerkracht vraagt aan de kinderen of ze deze gewoon neer moet hangen of moeten we ze eerst bij elkaar zoeken op de beginletter?
- Kunnen de kinderen zoem de bij en de juf helpen?
- De leerkracht hangt de plaatjes aan de lettermuur (of als de muur laag hangt het de kinderen zelf laten doen).
- Zoem de bij heeft al een paar letters gegeten.
- Hoe heten deze letters?
- De leerkracht wijst een aantal kinderen aan die de letters kunnen benoemen.

Activiteit 4: Alfabetisch principe Zoem de letterbij en de lettermuur

Benodigdheden:

- La nummer 6.
- Zoem de letterbij.
- De lettermuur.

Doel:

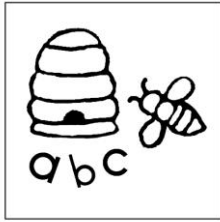
1. De kinderen ontdekken dat woorden zijn opgebouwd uit klanken en dat letters met die klanken corresponderen en leggen de foneem grafeemkoppeling.

Inhoud activiteit:

- De leerkracht pakt zoem de bij uit het laatje en ze ziet dat zoem de bij 3 letters van de lettermuur in haar laatje heeft gestopt.
- De leerkracht legt de drie letters in het midden van de groep.
- Waarom zou zoem de bij nou deze letters in zijn laatje hebben?
- Als de leerlingen er niet zelf opkomen vertelt de leerkracht dat je er misschien wel een woordje van kan maken.
- De leerkracht wijst een leerling aan die een woord kan maken van de drie letters.

De letters die neergelegd kunnen worden:

- Weg.
 - Ons.
 - Dan.
 - Hem.
 - Nat.
-
- Slurf → uitdaging.

Activiteit 5: Alfabetisch principe Vervolgactiviteiten

Schrijftafel:

- Stempelen van de letter i.
- In tijdschriften de letter i opzoeken, uitknippen en opplakken.
- De letter i schilderen.
- Woordkaarten met de letter i stempelen.
- De letter i schrijven in schelpenzand.